

15.4.2021

Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025

Luonto ja kulttuuri ovat elämäntapamme

Voin hyvin ja olen tyytyväinen elämäni.
Minulla on hyvä arki ja mielekäs elämä.

Hyväksytty:
Kunnanhallitus 1.6.2021 § 140
Kunnanvaltuusto 22.6.2021 § 23

15.4.2021

Sisällysluettelo

Johdanto

1. Hyvinvoinnin edistäminen kuntastrategiakaudella 2020-2025	3
1.2 Kuntastrategian 2020 -2025 painopisteet ja linjaukset	3
1.2 Elinvoima- ja hyvinvointitavoitteet	5
1.3 Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat, suunnitelmat ja toimenpiteet	6
1.4 Hyvinvointia ja terveyttä edistävä kulttuuri	7
1.5 Hyvinvoinnin edistäminen	8
2. Hailuodon kunnan asukkaiden hyvinvoinnin nykytila	10
2.1 Väestö	10
2.2 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	10
2.2.1 KiVa-koulu	11
2.3 Nuoret ja nuoret aikuiset	12
2.4 Työkäiset Ikäihmiset	13
2.5 Ikäihmiset	14
2.6 Yhdistykset ja järjestöt	17
3. Elinvoima ja ympäristö	18
3.1 Asuminen Hailuodossa	18
4. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi	19
5. Hyvinvointisuunnitelma vuoteen 2025	21
6. Koettu hyvinvointi	24
6.1 Hyvinvoinnin käsitteestä	24
6.2 Hailuodon koetun hyvinvoinnin mittaamisen malli	25
6.3 Kyselyn tulokset	26
7. Palvelujen järjestämisperusteet	31
8. Turvallisuus	32
9. Köyhyden torjunta	34
10. Suunnitelman laadinta, hyväksyminen ja arviointi	35

15.4.2021

Johdanto

Hailuoto on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta ihmisille ja yhteisöllemme hyvää tekevä elinympäristö. Elämä meren ympäröimänä on oma maailmansa, jossa luonto ja ihminen elävät ja toimivat laajassa yhteydessä. Ihminen mukautuu vuosittaiseen kiertoon osana arkea – olipa kesä tai talvi. Tämä on Hailuodon kunnan hyvinvointityön ja sen kehittämisen keskeinen lähtökohta. Ihmisiä ympäröivä luonnon kauneus, hiljaisuus ja rauha sekä luonnon ja ilman puhtaus ovat hyvinvointityömme erityisyyttä.

Kuntalain 1 §:n mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Terveydenhuoltolain 12 §:n mukaan kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Hyvinvointisuunnitelmassa 2021-2025 on kuvattu Hailuodon kunnan hyvinvoinnin edistäminen kuntastrategiakaudella, asukkaiden hyvinvoinnin nykytila, elinvoima ja ympäristö, indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi, hyvinvointisuunnitelma vuoteen 2025 sekä koetun hyvinvoinnin malli ja kyselyn tulokset. Hyvinvointityötä tehdään arvioivalla työotteella. Toimintamallia yhteiskehitetään osana kunnan perustoimintaa.

1 Hyvinvoinnin edistäminen kuntastrategiakaudella 2020-2025

1.1 Kuntastrategian 2020 -2025 painopisteet ja linjaukset

Hailuodon kuntastrategia 2020-2025 pitää sisällään monien vuoropuhelujen kautta rakennetut kunnan yhteiset tavoitteet. Hailuodon kunnan visio on "Elävä, kokeileva ja luonnollisesti uudistuva Hailuoto". Hailuodon kunnan toimintatapa on "Yhdessä vastuullisesti". Se tarkoittaa käytännössä, että kunnan päättäjät, palveluorganisaatio, vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat sekä heidän yhteisönsä, elinkeinotoimijat ja järjestöt toimivat yhdessä kunnan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Strategian toiminnallistaminen tapahtuu osana Hailuodon kunnan vuosittaista toiminnan ja talouden suunnittelua ja toteutusta. Strategian painopisteille on määritelty kuntatason ja palvelualueiden

15.4.2021

vuositavoitteet, toimenpiteet ja seurantamittarit sekä vastuutahot. Seuranta on jatkuvaa ja tapahtuu osana toiminnan ja talouden raportointia.

Kuntastrategian 2020-2025 painopisteistä johdetut kuntatason painopisteet ovat:

- Itsenäinen Hailuoto uudistuu kokeillen ja kestävästi
- Luonto ja kulttuuri ovat elämäntapamme
- Hyvä ja sujuva arki luodaan yhdessä

Itsenäinen Hailuoto uudistuu kokeillen ja kestävästi

Vuonna 2025 Hailuoto on tunnettu rohkeista hailuotolaisista ratkaisuisistaan.

Luomme uutta – arvostaen perinteitä ja historiaa. Vastuullisuuttamme on sovittava nämä asiat yhteen. Vastuullisuutta on myös Hailuodon kunnan itsenäisyys. Sen eteen teemme pitkäjänteisesti työtä yhdessä.

Luonto ja kulttuuri ovat elämäntapamme

Vuonna 2025 hailuotolainen elämäntapa – luonnon ja kulttuurin erityinen suhde – on myös kansainvälisesti tunnettu uusista yhdessä tekemisen tavoistaan, teoksistaan ja tuotannoistaan.

Ihmisen ja luonnon välisten rajojen ylittäminen, yhteenkuuluvuuden vahvistaminen sekä elämänlaadun parantaminen ovat tekemisemme lähtökohtia. Tavoitteemme on hyvinvoiva ja luova kuntalainen ja kuntayhteisö. Luonto ja kulttuuri ovat meille osa ihmiseksi ja kansalaiseksi kasvua. Uudistamme tietojamme ja taitojamme myös koulutuksen keinoin.

Hailuodon kunta on jatkuvasti uudistuva, kokeileva ja luova monialainen kulttuuriyhteisö. Saaren asukkaat, yhdistykset, järjestöt, taiteilijat, yrittäjät, seurakunta ja kunta toimivat aktiivisesti ja tavoitteellisesti yhdessä. Luomme ja kehitämme hyvinvointia ja terveyttä sekä merkityksellisyyden tunteita edistävää hailuotolaista elämäntapaa ja kulttuuritoimintaa laajassa yhteistyössä yhteistyökumppaneiden ja verkostojen kanssa.

Hailuodon kulttuuritapahtumat ja Hailuoto taiteilijoiden saarena ovat kehittyneet ja saaneet uusia ilmaisumuotoja, myös osana kunnan yhdyskuntasuunnittelua ja -kehittämistä. Hailuodon kunta ja elinkeinotoimijat osallistuvat aktiivisesti luontolähtöisten sosiaali- ja terveys- sekä kasvatuspalvelujen kehittämiseen ja kokeiluihin.

Hyvän ja sujuvan arjen luominen yhdessä

Hailuoto tarjoaa erilaisia tulevaisuuden asumisen mahdollisuuksia. Hailuodossa elät, luot ja viihdyt turvallisesti. Saaren elämänrytmi yhdistää erityislaatuisella tavalla perinteen ja tulevaisuuden. Se on silta menneen, nykyhetken ja tulevan välillä.

Uudistamme kunnan hyvinvoinnin ja terveyden sekä sivistyspalvelujen toimintatapoja. Vahvistamme yhdessä tekemistä ja kumppanuuksien kehittämistä. Luomme yhdessä uusia käytännön innovaatioita palvelutuotantoon.

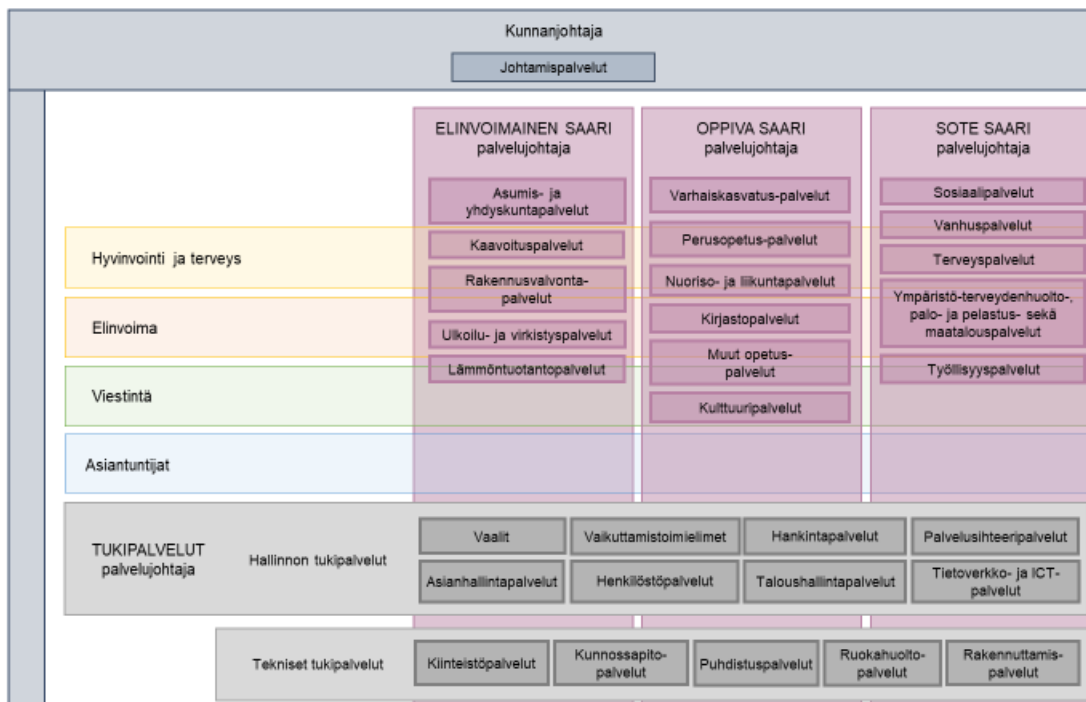
15.4.2021

Strategiset valinnat ohjaavat kunnan perustehtävien toteuttamista, yhdessä tekemistä sekä kumppanuuksien kehittämistä ja verkottumista. Strategian toteuttaminen tapahtuu palvelualueajat ylittäen, moniammatillisesti ja monialaisesti.

Hyvinvointisuunnitelma toteuttaa osaltaan kuntastrategiaa. Suunnitelma tukee Hailuodon kunnan tavoitetta tuoda esiin yhdessä tekemisen, hyvin sujuvan arjen sekä luonnon ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia.

1.2 Elinvoima- ja hyvinvointitavoitteet

Hailuodon kunnan toiminta organisoidaan johtamispalvelujen, hallinnon tukipalvelujen sekä kolmen palvelualueen; Sote saari, Oppiva saari ja Elinvoimainen saari kautta.

Kuva 1. Hailuodon kuntaorganisaatio

15.4.2021

ELINVOIMATAVOITTEET 2021-2025

Hallinnon tukipalvelut Kuntastrategian ja siitä johdettujen palvelualue- sekä hyvinvointi- ja elinvoimaproessin tavoitteiden ja toimeenpanon ohjaus ja yhteensovittaminen. Kuntalaisten osallisuuden ja vaikuttaminen edistäminen osana kunnan palvelujen ja elinympäristön suunnittelua, toteuttamista, arviointia.

Sote saari Tavoitteena edistää ja ylläpitää asukkaiden ja yhteisön sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä.

Oppiva saari Tuottaa sivistystoimen peruspalvelut ja kasvattaa kaiken ikäisten kuntalaisten tietoja ja taitoja. Tavoitteena on kuntalaisten elinolojen parantaminen ja edellytysten luominen kansalais-toiminnalle.

Elinvoimainen saari Kuntalaisten ja yritysten toimintaedellytysten sekä kunnan elinvoimaisuuden varmistaminen laadukkaalla maankäytönsuunnittelulla. Elinvoimaa lisätään huolehtimalla ympäristön ja infran toimivuudesta ja turvallisuudesta.

Investoinnit Oikein kohdennetuilla investoinneilla edistetään ja ylläpidetään valittujen elinvoimatavoitteiden toteutumista käytännössä.

HYVINVOINTITAVOITTEET 2020-2025

- Kaikkien osallisuuden edistäminen, oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti.
- Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen.
- Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveydentilan edistäminen.
- Edistää kaiken ikäisten kuntalaisten hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja elämänhallintaa sekä tarjota monipuolisia kulttuurikokemuksia
- Edistää yksilön hyvää arkea, tyytyväisyyttä ja mielekästä elämää.
- Liikkumisympäristöjen ylläpito ja liikkumisen lisääminen.
- Asiakaspalvelun kehittäminen.

Palvelualueiden elinvoiman ja hyvinvoinnin tavoitteet yhteensovitetaan kunnan perustoiminnassa ja kehittämisessä. Tavoitteet on hyväksytty kunnanvaltuustossa 13.11.2019 § 42.

1.3 Hyvinvoinnin edistämistä tukevat ohjelmat, suunnitelmat ja toimenpiteet

Hailuodon kunta on mukana:

- POP Soten kehittämisohjelmien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen prosessissa
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksessa 2020–2025

15.4.2021

- Pohjois-Pohjanmaan Digitukiverkostossa
- Kuntakokeilussa 2021-2023
- Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmassa (KÄPY).

Hailuodon kunnan perustoiminnan ja kehittämisen hyvinvointia edistävät hankkeet ja toimenpiteet sisältyvät kokonaisuudessaan talousarvio 2021, taloussuunnitelma 2022-2023 dokumenttiin.

”Koulutusta ja kyliä kansallismaisemassa”, Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikön laatima Hailuodon kehityskuva vuodelle 2040 valmistui helmikuussa 2021. Hailuodon kunta korkeatasoista ja laajaa kehittämisaineistoa osana Hailuodon kunnan kehittämistä, mkl. hyvinvointityö. Aineisto osoitteessa: <http://jultika.oulu.fi/Record/isbn978-952-62-2826-6>

Seniorineuvolatoiminta on saanut kokopäiväisen työntekijän 1.1.2020 alkaen. Seniorineuvolan toimintatapaa on lähdetty kehittämään koetun hyvinvoinnin näkökulmasta. Sosiaalityöntekijän ja seniorineuvolan sairaanhoitajan yhteistyöllä tavoitellaan laajempaa ennaltaehkäisevää toimintaa. Seniorineuvola etsii uusia malleja ryhmätoimintaan ja erityisesti eläkkeelle juuri jäävien hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Järjestöjen toimintaosallisuutta ja kumppanuuksia kehitetään vuoden 2021 aikana; yhdistysten avustus- ja kumppanuustoimien kehittäminen (kumppanuuspöydät).

1.4 Hyvinvointia ja terveyttä edistävä kulttuuri

Taiteella ja taiteellisella toiminnalla on positiivisia vaikutuksia hyvinvointiin. Kaikella kunnan järjestämällä kulttuuritoiminnalla on yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden vahvistaminen ja edistäminen taiteen ja kulttuurin keinoin on kuntien kulttuuritoimintalain (166/2019) yksi tavoite ja tehtävä. Taiteen soveltava käyttö on lisääntynyt merkittävästi hyvinvointialoilla. Kulttuurin ja taiteen merkitys yhtenä ihmisen hyvinvointia ja terveyttä edistävänä tekijänä saa yhä painavampaa jalansijaa mm. sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja koulutuksen kehittämisessä.

Kulttuuritoiminta (ml. kirjastot) ja sen palvelujen laaja saatavuus ja saavutettavuus turvaavat sen, että taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutukset hyödyttävät mahdollisimman monia ihmisiä. Kunnan kulttuuritoiminnan piirissä hyvinvointia ja terveyttä voidaan edistää esimerkiksi tukemalla omaehtoista harrastamista ja osallistumista, järjestämällä vierailuja sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköihin sekä tekemällä taidehankintoja. Sosiaali- ja terveydenhuollon piirissä voidaan järjestää mm. ohjattua toimintaa palvelutaloissa tai soveltaa taiteen käyttöä osana hoitotoimenpiteitä. Kulttuurin hyvinvointi- ja terveysvaikutuksia on tutkittu runsaasti ja niistä on laaja tutkimusnäyttö.

Kuntien kulttuuritoimintaa säätelevän lain (166/2019) tarkoituksena on parantaa kuntien kulttuuritoiminnan toimintaedellytyksiä, perusoikeuksien sivistyksellistä toteutumista, demokraattista kehitystä ja elinvoimaisuutta. Lain lähtökohta painottuu kulttuuripalveluiden yhdenvertaiseen saatavuuteen.

15.4.2021

Lakiin on kirjattu ensimmäistä kertaa pykälä lain tavoitteista. Kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa. Toteuttaakseen lakia, kunnan tulee:

- edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä;
- luoda edellytyksiä taiteelliselle työskentelylle ja toiminnalle;
- edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa;

- tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen;
- edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa;
- edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa;
- edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja muita kulttuurin ja taiteen edistämiseen liittyviä toimia.
- Kunnan tulee 1 momentin mukaisia tehtäviä ja niihin liittyviä palveluita järjestäessään ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet.
- Kunta voi järjestää kulttuuritoiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi 2018 suositukset maakunnille ja kunnille taiteen ja kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Kunnan hyvinvointitehtävänä on vahvistaa osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä varmistaa laadukas taide- ja kulttuuritoiminta kunnissa. Toimenpide-ehdotuksissa suositellaan kuntia asettamaan kuntastrategiaan, hyvinvoinnin ja kulttuurin suunnitelmiin ja elinympäristöjen kehittämissuunnitelmiin tavoitteet hyvinvointia ja terveyttä edistävästä taide- ja kulttuuritoiminnasta. Kuntia kannustetaan valmistelemaan kulttuurihyvinvointisuunnitelma osaksi hyvinvointikertomusta. Suosituksessa todetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistehtävän edellyttävän yhteistyötä poikkihallinnollisesti kunnan sisäisten toimijoiden kesken, mutta myös muiden toimijoiden kanssa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2018b.)

1.4.1 Hailuodon kunnan kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2022-2025

Kulttuurihyvinvointi käsite viittaa ihmisen yksilölliseen tai yhteisöllisesti jaettuun kokemukseen siitä, että kulttuuri ja taide lisäävät hyvinvointia. Käsitteen keskiössä on arjen kulttuurisuus ja ihmisen merkityksellinen toiminta kulttuurin ja taiteen parissa. Hailuodon kunta perustaa moniammatillisen kulttuurihyvinvointiryhmän 2021 aikana. Ryhmä pohtii ja linjaa moniammatillisesta näkökulmasta keinoja, joilla Hailuodossa voidaan tulevaisuudessa hyödyntää taidetta ja kulttuuria sote-puolella, varhaiskasvatuksessa ja koulussa sekä kunnan yleisessä kehittämisessä.

1.5 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hailuodon kunnassa hyvinvointityötä toteuttaa ja koordinoi moniammatillinen Loisto-ryhmä. Ryhmä hyödyntää hyvinvointityön maakunnallista ohjausta, yhteiskehittämistä ja uusien ideoiden käyttöönottoa. Ryhmän toiminta alkoi vuoden 2019 aikana ja sen osallistajat ovat laajasti eri

15.4.2021

palvelualueilta. Ryhmää täydennetään tarvittaessa luottamushenkilöillä, jotka kunnanhallitus on valinnut tehtävään, ja joka osallistuu toimintaan erikseen kutsuttuna.

Loisto-ryhmän toimintaa ohjaa keskeinen ajatus ihmisten arjen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista. Hailuoto on yhtenä maakunnan kunnista ollut lokakuussa 2019 allekirjoittamassa Pohjois-Pohjanmaan yhteistä hyvinvointisopimusta, jonka yksi keskeinen asia on uudella tavalla määritelty hyvinvoinnin käsite:

“Minä, pohjoispohjalainen ihminen, voin hyvin silloin, kun koen eläväni hyvää arkea ja mielekästä elämää. Hyvinvointiini vaikuttavat jokapäiväiset arjen tarpeeni, askareeni, yhteisöni ja ympäristöt, joissa elän ja toimin. Oma toimintani ja arjen valintani vaikuttavat omaan, läheisten ja tulevien sukupolvien hyvinvointiin. Toivon tulevani kuulluksi, nähdyksi, hyväksytyksi ja ymmärretyksi ihmisenä enkä yksittäisten tarpeideni kautta.”

Hailuodossa halutaan erityisesti panostaa koetun hyvinvoinnin edistämiseen ja mittaamiseen. Pienessä yhteisössä se on mahdollista ja kannattavaa. Eri ikäryhmien hyvinvointikäsitysten koostaminen on yksi askel kohti kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä. Koetun hyvinvoinnin näkyväksi saaminen, valittujen mittareiden hyödyntäminen ja käyttäminen luovasti ja selkeästi koettua hyvinvointia mitaten ovat haasteita, joihin hailuotolainen hyvinvoinnin edistämisen työ tähtää. Hyvinvointityön painopistealueeksi on valittu erityisesti lapsiperheiden hyvinvointi.

Hyvinvoinnin tukeminen on kokonaisvaltaista ihmisten arkeen vaikuttamista ja Hailuodon strategisten painopistealueiden kautta tarkasteltuna hyvinvointia voidaan tukea maakunnallisesti valittujen teemojen kautta. Painopistealueita tukeva ajatus tuleville vuosille on ”yhdessä vastuullisesti”, joka tarkoittaa käytännössä, että kunnan päättäjät, palveluorganisaatio, vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat sekä heidän yhteisönsä, elinkeinotoimijat ja järjestöt toimivat yhdessä kunnan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Strategian painopistealueet itsenäinen Hailuoto uudistuu kokeillen ja kestävästi, Hyvä ja sujuva arki luodaan yhdessä ja luonto ja kulttuuri ovat elämäntapamme ovat ne teemat, jotka kannattelevat hyvinvointia ja elinvoimaa kunnassa.

Seuraavassa luettelonomaisesti kirjattu ne hyvinvoinnin osa-alueet, joita Pohjois-Pohjanmaan maakunnan hyvinvointityössä ihmisen arjen koostajina on korostettu. Hyvinvoinnin osa-alueet kasvu, oppiminen ja kasvuyhteisöt viittaa vahvasti elinikäisen oppimisen teemaan, ihmissuhteet, elämänmuutokset ja toimiva arki paitsi palveluihin, niin Hailuodossa erityisesti se tarkoittaa naapureita, kyläyhteisöä ja hyvää asumisen ja elinympäristön kokemusta. Työelämän merkitys hyvinvoinnille saarella työskentelevälle ja mantereessa käyväälle voivat olla hyvinkin erilaisia. Vapaa-aika, elintavat ja terveyskäyttäytyminen ja myöskin mielenterveys ja fyysinen terveys liittyvät vahvasti saaren luontoon, sen mahdollisuuksiin ja arjen rakenteisiin, joihin yksilö ja yhteisö voi valinnoillaan vahvasti vaikuttaa. Teemoista taloudellinen toimeentulo liittyy vahvasti suoraan perheiden hyvinvointiin. Osallisuus, yhteiskunta ja vaikuttaminen on osio, jossa pienen yhteisön voimana on läheiset suhteet ja matalat hierarkiat.

Kunnan hyvinvointijohtaminen ja kunnan yhteistyö järjestöjen kanssa ovat uuden ajan alussa, jossa yhteisöllisen johtamisen ja yhdessä tekemisen kautta voidaan suoraan vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin. Viimeisenä luettelossa kuntalaisten arkeen vaikuttavana asiana on mainittu digipalvelut digituen näkökulmasta, joka on asia, jonka eteen on jo tehty toimia mm.

15.4.2021

lääkäripalveluiden, puheterapian etävastaanottoina. Samoin kaikkien kansalaisten digiosallisuutta ja sitä kautta tasa-arvoa on edistetty.

2 Hailuodon kunnan asukkaiden hyvinvoinnin nykytila

2.1 Väestö

Hailuodossa on asukkaita 957. Alle 18-vuotiaita on 16,4% eli 157 ja yli 75-vuotiaita on 16,3% eli 156 koko väestöstä (31.12.2019). Kunnan asukkaista on kunnassa syntyneitä 38,8% ja muualta muuttaneita 61,2% (Tilastokeskus 2019).

Lapsiasuntokuntia Hailuodossa on 73. Hailuodossa asutaan koko maahan verrattuna väljästi. Asuntokunnalla on tilaa 93,4 neliötä (81,1) ja henkilöä kohti 47,8 (41,0). Yksinasuvia on 218 eli 44,5% kaikista asuntokunnista (koko maa 44,7%).

2.2 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Hailuodossa on lapsiperheitä 73. Lapset ikäryhmittäin: 0-6 -vuotiaita 58 (6,0%), 7-15 –vuotiaita 79 (8,2%) ja 16-24-vuotiaita 42 (4,4%). Lapsiperheiden pienituloisuusaste Hailuodossa on 19,6% (koko maa 12,2%) 2019.

Lapsiperheiden kanssa käytyihin keskusteluihin perustuen arkielämä kotona koetaan toimivaksi. Osa lapsiperheistä arvostaa sitä, että Hailuodossa ei synny paineita arjen täyttämisestä harrastuksilla. Hailuodossa voi keskittyä rauhassa elämiseen. Luonnonläheisyys on arvostettu arjen voimavara.

Peruspalveluja Hailuodossa ovat terveyskeskus, jossa äitiys- ja lastenneuvolapalvelut tuotetaan lähipalveluna, varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus sekä sosiaalipalvelut. Joitakin peruspalveluja ei saaresta kuitenkaan saa, ja niiden hakeminen mantereelta koetaan haasteellisenä. varhaiskasvatuksella on tilat kahdelle ryhmälle, päivähoidossa on OnnenSaarella on 21 paikkaa ja Pikkuluovossa 12 paikkaa. Esiopetusryhmässä on 7 lasta. Esiopetusryhmä toimii 20 tuntia viikossa koulun tiloissa. Vuorohoidossa on 11 lasta seitsemästä eri perheestä. Lapsiperheille suunnatuista sosiaalipalveluista määrällisesti eniten käytetään perhetyötä, jota perhetyöntekijä tekee sekä perheissä että erilaisissa ryhmissä. Ryhmämuotoiset tapaamiset on laajennettu vuoden 2020 aikana kirkonkylältä Ojakylään, jossa toimii oma lapsi-vanhempi ryhmä. Perhetyön, neuvolan ja seurakunnan yhteistyö on tuottanut paljon erilaisia kohtaamismahdollisuuksia lapsiperheille.

Lasten ja nuorten aktiivinen harrastustoiminta mantereen puolella edellyttää perheeltä erityistä sitoutumista. Etäisyydet ovat pitkiä ja vähäisen joukkoliikenteen vuoksi vanhemmat joutuvat vastaamaan täysin kaikista kuljetusjärjestelyistä.

15.4.2021

Hailuodossa on paljon yhteisöllisyyttä. Yhteisön jäsenistä kannetaan yhteistä vastuuta. Koko kylä kasvattaa -periaate toimii Hailuodossa käytännössä.

Saarella järjestettävät tapahtumat ovat suurelta osin sellaisia, joihin voi osallistua koko perhe. Hailuodossa järjestetään tapahtumia, tilaisuuksia ja toimintaa perheille, mikä koetaan hienona asiana. Perhekerhojen toimintaa on kehitetty ja toimintaa laajennettu keskikylältä myös Ojakylään.

Mantereella työskentelevien ja opiskelevien vanhempien lasten päivähoitoajat ovat pitkiä. Työmatkaan ja lauttaan kuluva, pakotetusti aikataulutettu aika on pois perheen yhteisestä ajasta. Päiväkodissa järjestetään vuorohoitoa niiden perheiden lapsille, joissa molemmat vanhemmat tekevät vuorotyötä (14 vanhempaa).

Hyvin koulutettu, motivoitunut ja pysyvä henkilökunta varhaiskasvatuksessa koetaan tärkeäksi. Kaikki saavat varhaiskasvatuspaikan lakisääteisessä ajassa. Vanhempainillat koetaan tärkeinä ja niihin osallistuu noin 70 % perheistä.

Varhaiskasvatus tekee tiivistä yhteistyötä koulun ja perhetyön kanssa. Perhetyöntekijä tapaa varhaiskasvatuksen asiakkaita säännöllisesti matalalla kynnyksellä ja lapsiryhmissä ohjataan tunnekasvatusta.

Hailuodon kunnan varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja oppilashuollon yhteistyö on aktiivista ja toimivaa. Tiedonkulku toimii ja maakunnallisesti tarkasteltuna resurssit suhteessa peruskoulun oppilasmäärään ovat hyvät. Paikallisella yhteistyöllä on mahdollista tasata hyvinvointieroja.

Harrastustoimintaa järjestetään koululla ns. Islannin mallin mukaisesti koulupäivän yhteydessä: Eri ikäryhmille on vuoropäivinä liikuntakerhot pitemmällä ns. Koulurauhavälitunnilla. Näitä ohjaa vapaa-aikasihteerit. Lisäksi välittömästi koulupäivän jälkeen on tarjolla liikunta-, musiikki-, puutyö-, kokki- ja tanssikerhoja, joita ohjaavat koulun opettajat, ulkopuoliset ohjaajat ja opettajat sekä 4H-nuoret.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi painotetaan koulun oppilashuoltotoiminnassa erityisesti ennaltaehkäisevää työtä: lisäämällä psykologin käyntipäiviä Hailuodossa sekä kuraattorin päiviä yhteistyössä perusturvan kanssa.

Hailuodon koulussa on kokoaikainen erityisopettaja ja kaksi kokoaikaista koulunkäynninohjaajaa. Tämä resurssi on erittäin hyvä suhteutettuna oppilasmäärään, joka on 80. Erityisopetuksessa toimii kolmiportainen malli: yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki. Sama malli on myös varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.

2.2.1 KiVa-koulu

15.4.2021

Hailuodon peruskoulun vuoden 2019 kiusaamista kartoittavassa kyselyssä vastanneista 78 oppilaasta 11 kertoi kokeneensa tulleen kiusatuksi koulussa ainakin kerran. Tämä on 14,10 % oppilaista. Epävarmuutta tulokseen tuo se, että oppilaat voivat käsittää kysymyksen eri tavoin ja tarkastella erilaisia ajanjaksoja.

Kokemus kiusatuksi tulemisesta vaikuttaa vähenevän oppilaiden kasvaessa ja yläkoulussa kiusaamista raportoidaan vähemmän. Suuntaa antavasti kyselyn tuloksista sekä aiemmin tehdyistä Kiva-koulu -kyselyistä voidaan päätellä, että Hailuodon koulussa esiintyy jonkin verran kiusaamista ja asia on huomioitava aktiivisesti. Syksyllä 2020 toteutetussa hyvinvointikyselyssä kartoitettiin erilaisia oppilaiden hyvinvointiin liittyviä teemoja. Kiusaamista kartoitettiin kysymyksellä *Minua on kiusattu koulussa tai koulumatkalla* johon vastanneista 83,8 % peruskoululaista vastasi *ei koskaan tai ei juuri koskaan*. Vastajista 4,05 % koki tulleen kiusatuksi *usein*.

Koulussa järjestetään säännöllisesti ryhmäytymis- ja yhteisöllisyyspäiviä ja -tunteja erityisesti haasteellisille ryhmille. Lisäksi yhteistyössä vanhempainiimin, kunnan kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen, seurakunnan ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa järjestetään liikuntapäiviä, teatteriesityksiä, kierrätyspäivä, taiteiden päivä ja Laskiaisetkot.

Kodin ja koulun yhteistyönä on toteutettu Hyvinvointi-ilta, jossa mukana oli myös varhaiskasvatuksen henkilökunta ja oppilaskunta. Haasteena kodin ja koulun yhteistyössä ovat ajallisesti pitkät työmatkat, jonka vuoksi osa vanhemmista ei osallistu yhteisiin kehityskeskusteluihin tai kokee sopimisen keskusteluajoista vaikeaksi.

Vanhempainiltoja on järjestetty yhdessä ja erikseen koulun ja varhaiskasvatuksen vanhemmille. Mukana illoissa on ollut yleensä ulkopuolinen asiantuntija tai esim. teatteriryhmä, jonka esityksen pohjalta on herätelty keskustelua. Teemoina on ollut lasten ja perheiden hyvinvointiin vahvasti liittyviä aiheita mm. nettiturvallisuus, kiusaaminen, tuen muodot, erityisopetus ja oppilashuolto

2.3 Nuoret ja nuoret aikuiset

Nuoret arvostavat Hailuotoa rauhallisena ja mukavana paikkana, jossa on luonto lähellä. Ikäluokat ovat pieniä, viimeisten vuosien syntyvyys on ollut 2-11 lasta vuodesta. Yläkouluikäisten harrastustoimintaan osallistumisen aktiivisuus vaihtelee ikäluokkien mukaan.

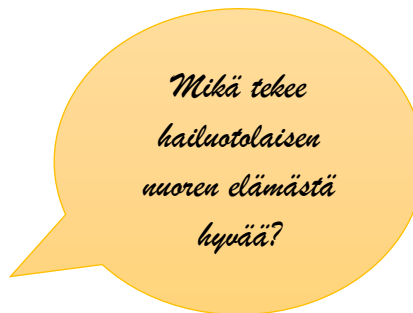
Nuoret viettävät aikaansa lähinnä kotona ja kavereilla, osa viikonloppuisin nuorisotilalla. Pojat harrastavat eniten pallopelejä sekä metsästystä ja kalastusta. Kotona pelaaminen on erittäin suosittua. Yläkoulun tytöt harrastavat liikuntaa eri muodoissaan sekä nauttivat Hailuodon luonnosta. Kaveripiirit ovat läheisiä, mutta pieniä. Pienen paikkakunnan haaste nuorille on se, ettei samanhenkistä kaveria tai ystävää löydy.

Peruskoulun jälkeen tapahtuu muutto opiskelupaikkakunnalle ja harrastukset ovat pääasiassa mantereella. Viikonloppuisin opiskelijanuoret osallistuvat aikuisliikuntaan (sählyvuorot tms.) sekä harrastavat mm. metsästystä ja kalastusta tai muuta omatoimista. Erikoisharrastukset, esimerkiksi joukkuepelit ja halliuinti, vaativat käyntiä mantereella.

15.4.2021

Nuorisovaltuusto 20.4.2021 mietti nuoren näkökulmasta ”Mikä tekee nuoren elämästä hyvää?”.
Hailuotolaisen nuoren hyvä elämä koostuu:

- Mahdollisuus olla oma itsensä
- Kaverit ja ystävät
- Harrastukset ja vapaa-aika
- Hailuoto on turvallinen asuinympäristö
- Koulu on hyvä
- Turvallinen koti ja perhe
- Luonto ja meri lähellä
- Luotettavat aikuiset koulussa
- Kaupat, joista saa mm. ruokaa
- Nuorten ääntä kuullaan.

Nuorten aikuisten puuttuminen saaresta näkyy myös heidän puuttumisenaan palvelujen käyttäjästä. Nuoret lähtevät peruskoulun päätyttyä mantereelle jatko-opintoihin. Osa nuorista aikuisista hakeutuu Hailuotoon kesätöihin.

Lastensuojelun huostassa tai jälkihuollon asiakkaina ei ole tällä hetkellä nuoria alle 21-vuotiaita. Alaikäisten alkoholin tai huumeiden käyttöä ei ole tiedossa, yksittäisiä tapauksia lukuun ottamatta. Alaikäisten tekemiä rikoksia ei ole ilmoitettu sosiaalitoimelle.

2.4 Työikäiset

Hailuodossa on työikäisiä TE-toimiston tilaston mukaan 362 henkilöä (joulukuu 2020). Monipaikkaisuus lisääntyy ja tämä näkyy myös Hailuodossa. Hailuodon kodin rinnalla voi olla pienempi kaupunkiasunto, kesäasumisen kausi on pidentynyt lähes ympärivuotiseksi tai saarella on työssäkäyntiä varten kakkosasunto. Täsmällistä tietoa lähes ympäri vuoden kesäasunnoissa asuvista ei ole saatavilla. Hailuodossa eläminen koetaan turvalliseksi. Hailuoto on kaiken ikäisille rauhallinen asuinympäristö sekä samalla monipuolinen luontoliikkumisen ja virkistyksen lähde, metsästystä unohtamatta.

Hailuodon työllisyys on ollut pitkään erittäin hyvä. Työttömien osuus työvoimasta on ollut Pohjois-Pohjanmaan kuntien alhaisimpia. Joulukuussa 2020 työttömiä työnhakijoita oli 36 eli 9,9% työvoimasta, joista lomautettuja kahdeksan ja pitkäaikaistyöttömiä 11. Alle 20-vuotiaita työttömiä ei kunnassa ollut ja alle 25-vuotiaiden osuudesta ei tilastotietoa ole käytettävissä. Työttömistä yli 50-vuotiaita on 17 eli lähes puolet (47,2%) Osa Hailuodon työttömistä työnhakijoista ja mantereella töissä kulkevista haluaisi työllistyä koko-aikaisesti saareen.

Hailuodon työllisyysmalli hyväksyttiin osana talousarviota 2021. Toimintamallilla edistetään kunnan ja elinkeinotoimijoiden yhteistyönä ja kumppanuutena työllisyyttä ja yrittäjyyttä niin Kuntakokeilun

15.4.2021

toimenpiteillä, yrittäjyyden eri kokeiluilla ja muodoilla (mkl kevytyrittäjyys) sekä nuorten kesätyöllistämisen kehittämisenä. Toimintamalliin sisältyy työllisyyden ja yrittäjyyden edistäminen koulutuksen ja hankkeistamisen avulla.

Hailuodon kunta osallistuu valtakunnalliseen työllisyyden kuntakokeiluun. Osana kokeilua ja Hailuodon kunnan peruspalvelujen tuottamista kehitetään moniammatillista toimintatapaa.

Työllisyyskokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilujen tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asetmassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Kokeilujen valmisteluvaiheessa on kehitetty työnhakijoille tarjottavia työllistymistä tukevia palveluja ja palvelumalleja, joiden avulla voidaan nykyistä paremmin tunnistaa ja ratkaista asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet, työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämistarpeet.

Kokeiluihin ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja kaikki maahanmuuttajat, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa hankealueiden TE-toimistoissa. Kokeilukunta vastaa näiden asiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden (TE-palveluiden) tarjoamisesta. Ohjaaminen kunnan asiakkaaksi tarkoittaa sitä, että TE-toimisto ilmoittaa työnhakijalle, että jatkossa hänen kotikuntansa vastaa TE-palveluiden tarjoamisesta hänelle. Työikäisen väestön osalta selvitetään ne työikäiset, jotka eivät ole työterveyshuollon palvelujen piirissä. Hailuodossa on pystytty järjestämään yksilöllistä kuntouttavaa työtoimintaa kaikille siihen kykeneville pitkäaikaistyöttömille.

2.5 Ikäihmiset

Ikäihmisillä käsitetään yleensä vanhuuseläkkeen alkamisesta elämänkaaren loppuun saakka jolloin se käsittää 65-100 –vuotiaat. Hailuodossa tähän ikäryhmään kuuluu 37,6% väestöstä eli 366 ihmistä (2019). Yli 75-vuotiaita asuu saarella 156.

Tiedetään, että ikä ja koettu hyvinvointi eivät ole suoraan toisistaan riippuvaisia asioita. Hyvinvoinnin näkökulmasta ikäihmisiä ei voida tarkastella yhtenä ikäryhmänä. Kyseessä on monta erilaista ryhmää. Ikäihmisten monenlaiset eri ryhmät, "nuoret vanhat" eli alle 75-vuotiaat, toisaalta paljon palveluja käyttävät, monisairaant ja ne, jotka asuvat yksin, erityisryhmänä huomioitava kauempana kuntakeskuksen palveluista asuvat, muista eristäytyneet ihmiset. Ikäihmisten päihteidenkäyttö on huomioitava erityisenä kysymyksenä.

Aktiiviset, osallistuvat ikäihmiset harrastavat monia asioita ja ovat mukana monessa. Osallisuus kasautuu. Yhtä hyvinvointia lisäävää tekijää – naapuriapua – on Hailuodossa kaikkien saatavilla. Hailuotolaiset kuvaavat yhdessä tekemistä asiaksi, jota kaivataan ja joka on osa hailuotolaisuutta.

15.4.2021

Naapuruhteet ovat kestäneet jopa kymmeniä vuosia. Naapurin hyvinvoinnista huolehtiminen on osalle ikäihmisistä luonnollinen arjen sisältö, kaiken aikaa arjessa läsnä.

Yhteisö pitää hyvää huolta osasta ikäihmisistä, vaikkakin "vanhanajan" yhteisöllisyys on monien mielestä vähentynyt. Kaikki tunnetaan; jokaisen talon asukkaat ovat jonkun tuntemia. Omaiset saattavat asua pitkien matkojen päässä ja luonnollinen apu voi siksi puuttua. Evankelis-luterilaisen

seurakunnan diakoniatyö ja seurakunnan sekä järjestöjen vapaaehtoiset tekevät mm. kotikäyntejä, seuraavat ikäihmisten kotona selviytymistä ja hoitavat kyydityksiä.

Hailuodon ikääntynyt väestö käyttää paljon sosiaali- ja terveystalvveluita. Aiemmin palveluiden käyttö on ollut korostuneesti lääkäripalvelun käyttöä. Viimeisten vuosien suunnitelmallisella työllä sairaanhoitajat ovat ottaneet suurempaa vastuuta vuosikontrolleista ja kansansairauksien hoidosta. Uuden toimintamallin avulla

Hailuodon kunnan ikäihmisten käytössä olevat palvelut ovat isompiin kuntiin verrattuna erillä tavalla muodostuneet. Palvelurakenne poikkeaa useimmista muista kunnista, koska yksityisiä palveluntuottajia on saassa rajallisesti. Erityisesti omakotitaloissa asuvia auttaisi, jos kodin siivoukseen, pihatöiden tekemiseen ja asiointiin voisi käyttää ostopalveluja. Palveluntarjoajien uusilla yhteistyömuodoilla ja verkottumisella on myös mahdollista edistää sujuvaa arkea ja ikäihmisten kotona asumista.

Seniorin hyvä elämä on vanhus- ja vammaisneuvoston kooste 26.3.2021 seniorin hyvästä elämästä

Toimintaa ja ystäviä

- Hailuodossa on useita toimivia yhdistyksiä ja toimintaryhmiä, jotka mahdollistavat kuntalaisten yhteisen tekemisen ja hyvinvoinnin lisääntymisen. Kunta voi tukea yhdistysten toimintaa toiminta-avustuksilla sekä tarjoamalla ilmaisia toimintatiloja. Kunta toimii yhteistyössä esim. seurakunnan kanssa.

Liikuntaa ja kulttuuritapahtumia

- Kulttuuri- ja liikuntatapahtumat kokoavat kuntalaisia yhteen, tuovat uusi elämyksiä ja luovat yhteenkuuluvuutta.
- Liikuntapaikat tulee suunnitella ja liikuntatapahtumia järjestää kaikille käyttäjäryhmille.
- Luontopolut, taukotuvat ja nuotiopaikat ovat osa saaren luontoelämystä

Turvallista liikkumista

- Kevyen liikenteen väylä mahdollistaa autottoman, turvallisen liikkumisen
- Kevyen liikenteen väylät ja kulkureitit tulee olla hyvin huollettuja ja kunnossa

15.4.2021

- Esteettömät palvelut

Perusterveydenhuoltoa lähipalveluna

- Lääkäripalvelut, seniorineuvola ja muut terveydenhuoltopalvelut tulee olla saatavilla helposti lähipalveluina.

Tukea ja apua

- Tukea ja apua tulee olla saatavana, jos liikunta- tai toimintakyky heikkenee joko tilapäisesti tai pysyvästi.
- Apuvälineet tulee olla helposti saatavana
- ”Kolme kertaa viikossa ihmisten ilmoille.”
- Raitis ilma on jokaisen perusoikeus.

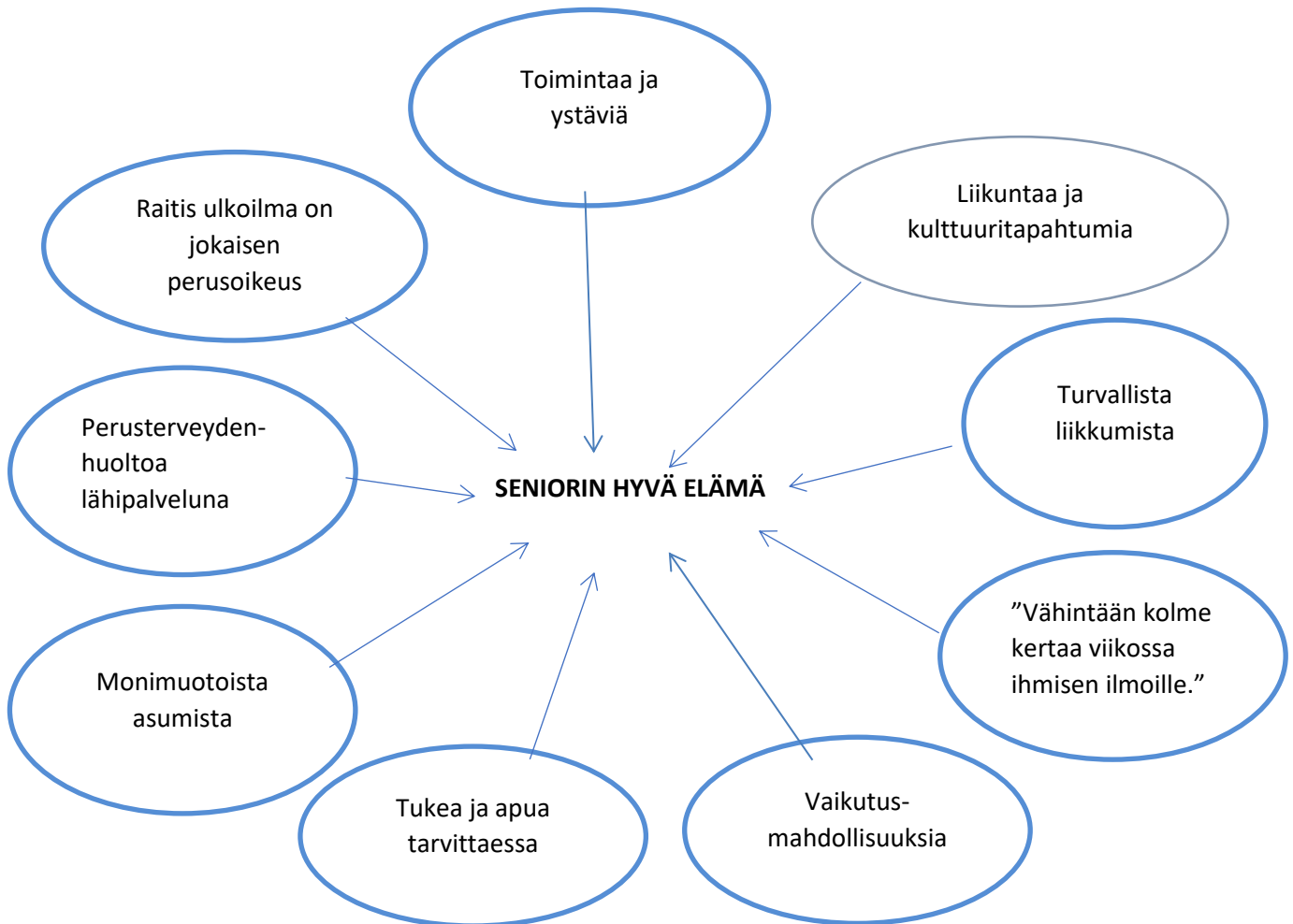
Monimuotoista asumista

- Tulee kehittää erilaisia vaihtoehtoja asumiseen muuttuviin elämäntilanteisiin.

Vaikutusmahdollisuuksia

- Osallistuminen kunnan palvelujen kehittämiseen jo valmisteluvaiheessa on jokaisen seniorin oikeus.

15.4.2021

2.6 Yhdistykset ja järjestöt

Hailuodossa toimii yli 30 eri alojen yhdistystä; mm. Eläkeliitto Hailuodon yhdistys, Hailuodon 4H, Hailuotoseura, Hailuodon Martat, Hailuodon Metsästysseura, Kulttuuriyhdistys Päiväkoti. Yhdistykset järjestävät kuntalaisille mm. kerho- ja vertaistoimintaa, liikuntapalveluja, kulttuuritoimintaa, tapahtumia ja tilaisuuksia. Yhdistyksillä on merkittävä rooli kunnan elinvoiman ja kuntalaisten hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäjinä.

Paikalliset yhdistykset ovat laatineet Hailuodon kunnan kanssa yhteistyöasiakirjan vuonna 2018. Kunta tarjoaa maksuttomia tiloja yhdistysten ja järjestöjen käyttöön sekä myöntää toimintaan avustuksia. Yhdistysten osallisuuden ja kuntakumppanuuden kehittäminen sisältyy talousarvion 2021 toimenpiteisiin.

15.4.2021

3. Elinvoima ja ympäristö

Hailuoto 2020-2025 kuntastrategian toiminnallistaminen sisältää kaikilla kunnan palvelualueilla tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka ovat yhteydessä elinympäristön hyvinvointiulottuvuuteen.

Ympäristö -käsitteellä tarkoitetaan niitä fyysisiä, sosiaalisia ja kulttuuritekijöitä, jotka kuuluvat luontoon tai rakennettuun ympäristöön ja joiden kanssa ihminen on vuorovaikutuksessa. Ympäristö nähdään ennen kaikkea ihmisen elinympäristönä, jonka tilaan ja laatuun ihmisen toiminta vaikuttaa myönteisesti tai kielteisesti.

Fyysinen elinympäristö muodostuu rakennetusta ja luonnonympäristöstä. Elinympäristöön kuuluvat myös sosiaaliset ja toiminnalliset, elämän laatuun ja elinolosuhteisiin vaikuttavat tekijät. Eri väestöryhmillä on iästä tai elämäntilanteesta johtuen erilaiset tarpeet ja toivomukset elinympäristön suhteen.

Hailuoto on rauhallinen ja maaseutumainen elinympäristö. Hailuoto on kokemuksellisesti hallittavissa oleva ympäristö sekä fyysisesti että sosiaalisesti. Asuinpaikan merkitys hyvinvoinnin lähtökohdaksi on Hailuodossa konkreettinen. Hailuoto on paikka, johon ihmiset kiinnittyvät. Hailuoto sosiaalisena yhteisönä on toiminnallinen, kulttuurinen yhteisö. Luonto on lähellä, ylimääräinen melu ja tehtaastuokkeet puuttuvat.

Ihmiset tuntevat toisensa ja yhteisöllisyys tarkoittaa käytännössä konkreettista yhteisvastuullisuutta yhteisön jäsenistä. Hailuotolainen yhteisöllisyyden kokemus ei ole ainoastaan paikkaan sidottua; siitä kertoo sosiaalisen median luotolaisten someryhmien suuret osanottajamäärät (tuhansia jäseniä).

Hailuodon kunnan varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja perheiden arvokasvatuksen perustana olevat arvot tuottavat yhteisöön kokemusta eheydestä ja kokonaisvaltaisuudesta. Hailuodossa arvot siirtyvät vanhemmilta lapsille. Nuoret arvostavat Hailuotoa asuinympäristönä ja luotolaista elämäntapaa. Elämäntapa siirtyy Hailuodossa sukupolvelta toiselle.

Lapsiperheet toivovat Hailuotoon leikkikenttää. Vaikka päiväkodin pihalle saa mennä leikkimään, koetaan sinne meneminen päiväkotilaisten pihalla ollessa vaikeana.

3.1 Asuminen Hailuodossa

Hailuoto on asukkaiden kotikunta, mutta myös vapaa-ajan asukkaiden kakkosasumispaikka. Hailuodon nykyisiä asumismuotoja ovat omistus-, vuokra- ja vapaa-ajanasuminen. Olemassa olevan rakennuskannan lisäksi kunta on aktiivinen myynnissä olevien julkisien ja yksityisien tonttien ja rakennuspaikkojen tiedottamisesta tonttipörssin kautta. Vapaana olevat tai vapautuvat rakennuspaikat sijaitsevat Hailuodon kansallismaisemassa, joille rakentamista ohjataan Kirkonkylän rakennuskaavalla sekä Nokan ja Rantasumpun alueen asemakaavoilla. Vakituisten kuntalaisten

15.4.2021

lisäksi Hailuodossa on noin 650 vapaa-ajan asuntoa ja vapaa-ajan asukkaat ovatkin merkittävä voimavara kunnassa.

Kunta järjestää tehostettua palveluasumista Saarenkartanon palvelukodissa. Hailuodon taajama-aste oli vuonna 2019 53,8 % ja kotitalouksien (asuntokuntien) kokonaislukumäärä 490 kpl (Tilastokeskus). Omistusasuminen on Hailuodon yleisin asumismuoto ja sen lisäksi kunnalla on myös 73 vuokrattavaa asuntoa, jotka ovat rivitalokiinteistöjä sekä omakotitaloja.

Vuonna 2019 vuokra-asunnoissa asuvien asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista on ollut 12,7 %. Noin 90 % asuinrakennuksista on pientaloja, kun taas koko Suomessa erillisiä pientaloja on vain 39 %. Hailuodossa ei ole kerrostaloja.

Väestö sijoittuu kunnan keskustaajamaan eli Hailuodon kirkonkylään, joka sijaitsee lähes keskellä Hailuodon saarta. Suuri osa saaresta on asuttamatonta.

4. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Valtakunnallinen hyvinvointitieto, jota voidaan hyödyntää Hailuodon kunnan asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden seurannassa on väestömäärästä johtuen rajallista ja vähäistä. Tästä syystä paikkaperustaisen tiedon kerääminen ja analysointi muodostuu keskeiseksi. Hailuodon kunta luo ja ottaa käyttöön oman, kuntakohtaisen hyvinvointimallin. Tätä tukee myös kunnan tapa toimia ”Yhdessä vastuullisesti”.

Ikärakenteen ja huoltosuhteen muutos on jo tapahtunut Hailuodossa. Syntyvyydellä ei saada korjattua väestönkehityksen epätasapainoa. Työikäistä ja lapsiperheväestöä tarvitaan kuntaan vuositasolla noin 10 henkeä asukasmäärän vähenemisen estämiseksi.

Lähitulevaisuudessa korostuu kaiken ikäisten hailuotolaisten hyvinvoinnista huolehtiminen kiinteän yhteyden muutostilanteessa. Kiinteä yhteys tuo toteutuessaan saarelaisten arkeen ja hyvinvointiin henkisiä ja toiminnallisia muutoksia.

Toimintaympäristön lähitulevaisuuden muutokset edellyttävät eri yhteistyötapojen kehittämistä ja lisäämistä. Yhdessä tekeminen, kumppanuuksien kehittäminen sekä verkottuminen on tavoitteellisesti linjattu osana kuntastrategiaa 2020-2025.

4.1 Kulttuuri: kirjaston käyttö ja kulttuuritapahtumat

Hailuodon kirjaston toiminta on vilkasta ja monipuolista. Lainaajien lukumäärä lisääntyi vuonna 10% (485). Kunnan kulttuuritoimen järjestää kulttuuritapahtumia, teatteriesityksiä, Kotiseutupäivän ja Majakkaviikonlopun. Koronasta huolimatta, pieniä alle 10 hengen sisätapahtumia ja kesäisiä pihatapahtumia järjestettiin yhteensä 85, joissa oli 1024 osallistujaa.

15.4.2021

Kirjaston kehityssuunnitelmaan kuuluu esteettömyyden lisääminen, tilojen kehittäminen ja omatoimikirjastotoiminnan valmisteleminen uuden kirjastolain linjausten mukaisesti. Hailuodon kunta osallistuu Oulu2026 kulttuuripääkaupunkihankkeeseen.

4.2 Liikunta

Liikuntatoimen tehtävänä on huolehtia liikuntatoiminnan suunnittelusta ja kehittämisestä sekä kunnassa harjoitettavan liikuntatoiminnan tukemisesta. Toiminta-ajatuksena on monipuolisten perusliikuntapalveluiden tarjoaminen kaikille kuntalaisille. Tavoitteena on terve, työkykyinen, monipuolisesti liikuntapalveluja käyttävä kuntalainen.

Liikuntatoimi järjestää liikuntakerhoja ja liikuttaa ihmisiä erilaisten tapahtumien ja tempausten muodossa. Lisäksi liikuntatoimi hoitaa kuntosalin ja liikuntahallivuorojen jakamisen ja valvonnan. Kuntosaliremontti toteutettiin 2020. Kuntosali on esteetön ja helppokäyttöinen. Seniorikuntosaliryhmiä oli kaksi ohjattua ja yksi vapaa ryhmä, joihin osallistui yhteensä n. 25 kävijää/viikko. Miesten ja naisten seniorijumpissa kävi yhteensä n. 25 kävijää/viikko. Koronarajoitusten aikana ikäihmisille tarjottiin vinkkejä liikkumiseen mm. seniorijumppa WhatsApp-ryhmässä ja Facebookissa.

Liikuntatoimi järjesti yhteistyössä joitakin liikunnallisia tapahtumia ja tempauksia, mm. Kunnossa Kaiken Ikää –pyöräilytempauksen, Kansanhihto -tapahtuman ja frisbeegolf -kurssin. Liikuntatoimella oli ohjattua toimintaa, mm. koulurauhavälitunnin liikuntakerho eri luokka-asteille.

Liikuntatoimi tarjosi kuntalaisille yleisiä kunto- ja liikuntasalivuoroja 13 kertaa viikossa, lajeina futsal, sulkapallo, lentopallo sekä naisten ja miesten salibandy sekä naisten ja miesten kuntosali.

Hyvinvointitiimi aloitti toimintansa järjestäen kuntalaisille avoimia hyvinvointiin liittyviä teemapäiviä ja tietoiskuja. Toiminnat suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä terveyskeskuksen ja hammashoitolan sekä yrittäjien kanssa. Toimintaa jatketaan yhteistyössä seniorineuvolan ja terveydenhoitajan kanssa. Teemoina olivat liikuntaneuvonta ja terveysneuvonta.

15.4.2021

5. Hyvinvointisuunnitelma vuoteen 2025

Kuntastrategian 2020-2025 painopisteistä johdetut kuntatason strategiset painopisteet ovat:

- Itsenäinen Hailuoto uudistuu kokeillen ja kestävästi
- Hyvä ja sujuva arki luodaan yhdessä
- Hailuodon luonnon ja kulttuurin tie.

Palvelualueiden hyvinvointityötä ohjaavat tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit on kuvattu alla esitettävässä taulukossa.

Strategian 2020-2015 painopiste	Itsenäinen Hailuoto uudistuu kokeillen ja kestävästi	Hyvä ja sujuva arki luodaan yhdessä	Luonto ja kulttuuri ovat elämäntapamme
Kunnanhallitus			Hailuodon luonnon ja kulttuurin tie: 2020 Kohteet valittu (paikat, tapahtumat, perinteiset ammatinharjoittajat) 2021 Kohteista muodostettu opastettu kokonaisuus 2022 Digiversio valmis 2023-2025 Yhteys ja käyttöönotto osana kunnan perustoimintaa
Hallinto	Kuntalaisten osallisuuden ja vaikuttamisen uudistaminen: Hailuodon osallisuusmallin toiminnallistaminen osana kunnan perustoimintaa Kuntayhteisön toiminta-osallisuuden edistäminen Paikkaperustaisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan edistäminen: paikan ensisijaisuus ihmisen elinympäristön, hyvinvoinnin, toiminnan, kulttuurin ja kokemusten lähtökohtana	Palvelujen järjestämisperiaatteet: Luodaan palvelualueiden ja hallinnon yhteistyönä Hailuodon kunnan palvelujen järjestämisperiaatteet. Periaatteet linjaavat palvelujen järjestämisen ja ovat osa kunnan edunvalvontaa	Hailuodon luonnon ja kulttuurin tie: Osallistuminen toiminnallisen kulttuurirakenteen toteuttamissuunnitelman valmisteluun ja toteutukseen Reitistöjen kehittäminen Viron Muhun kunnan ja Hailuodon kunnan elinkeino- ja kulttuurikumppanuuden kehittäminen

15.4.2021

Sote saari	<p>Aktiivinen osallistuminen hyvinvointialueen kehittämisohjelmiin:</p> <p>1) Toiminnan perustason ja laadun kuvaaminen ja kehittämissyö osana Lakeuden aluetta.</p> <p>2) Käyttää valittuja tiedolla johtamisen mittareita ja saadun tiedon analysoinnin pohjalta ohjata toimintaa.</p> <p>3) Toimenpiteiden valinta ja toiminta suunnitelmien mukaisesti.</p> <p>4) Osallistutaan ikäihmisten asumista tukevaan kehittämiseen.</p>	<p>Ikääntyvän väestön palvelutarpeiden tunnistaminen ja hyvinvoinnin tukeminen: Kotona asumista tukevien ja ennaltaehkäisevien toimien toteuttaminen yhteistyössä yksityisten ja järjestöjen kanssa. Laadun tunnistaminen palveluissa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkuudet perustuvat kirjattuun palvelutarpeen arviointiin. Palvelusetelin käyttöönoton valmistelu.</p> <p>Nuorempien ikäihmisten eri ikäryhmien palvelutarpeen arviot on tehty uusissa asiakkuuksissa (seniorineuvola).</p>	<p>Ikäihmisten koetun hyvinvoinnin esille tuominen: Palveluiden sisällön monipuolisuuden vahvistaminen hyvinvoinnin näkökulmasta</p> <p>Luonto ja ulkoilu ovat jokaisen ulottuvilla: Asiakkaiden päiväohjelman rakenteisiin sisällytetään luontokokemusten ja ulkoilun mahdollisuus.</p>
Oppiva saari		<p>Lapsiystävällinen päätöksenteko ja toiminta, kokonnan tavoite:</p> <p>Lapsen etu on ensisijainen toiminnassa</p> <p>Lasten ja perheiden hyvinvoinnin huomiointi palveluratkaisuissa</p> <p>Kuntalaisten hyvinvointi: Hyvinvointi- ja liikuntatiimin kokoaminen yhteistyössä yli palvelualueiden. Mukana terveydenhoitaja, seniorineuvolan sairaanhoitaja, hammashoitola väki sekä vapaa-aikasihteeri</p>	<p>Luontoliikunnan lisääminen: Retkien, valinnaisainetarjonnan ja kerhotoiminnan järjestäminen. Varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä iltapäiväkerhotoiminnassa metsä ja lähiympäristö oppimisympäristöinä.</p>
Elinvoimainen saari			<p>Luonnossa liikkumisen lisääminen. Reitistöjen ja taukotupien ylläpito</p> <p>Liikkumisen lisääminen Yleisten alueiden ja liikunta-alueiden ylläpito</p>

Sekä lisäksi Loistoryhmän esityksiä hyvinvointitavoitteista ja toimenpiteistä, joiden toteuttamista tarkennetaan:

- Saada yhä useampi kuntalainen mukaan pohtimaan omaa koettua hyvinvointiaan ja sitä kautta lisäämään yhteistä koettua hyvinvointia. Toimenpiteenä ikäihmisten ennaltaehkäisevien kotikäyntien lisäksi hyvinvointia tukevat tuokiot eri alueilla (Santonen, Ojakylä, Kirkonkylä, loput saaresta).

15.4.2021

- Hyvinvointityön ammattilaisten kokoontumiset kuntalaisten kanssa = Tarkoittaa käytännössä ennaltaehkäisevän työryhmän työn tukemista.
- Vuorovaikutuksen lisääminen eri ryhmien kesken. Hyvinvoinnin tilannekuvassa on kerrottu huolista; huolien läpi käyminen uudelleen siten, että keskiössä vuorovaikutuksen rakentaminen ja vuorovaikutuksen kautta hyvinvoinnin lisääminen.
- Opiskeluyönteisyys, osallisuuden kokemus. Toimenpide: Kiusaamisen vastainen suunnitelma (Kiva-toiminta). Oppilaiden kanssa keskustelu koulunkäynnistä ja vanhempien osallistaminen (yhteydenpitoväline -tietoisuuden lisääminen vanhemmille esim. Wilma). Koko koulun MOK-teema ME, johon vanhempia osallistetaan. Vanhempien aamukahvit koululla, jossa nähdään koululaisten ja opettajien arkea. Hyvinvointikysely ja sen pohjalta suunnitellut toimenpiteet.
- Toimintamalli, millä kuntalaiset voivat jakaa omaa osaamistaan toisilleen.
- Naapuriapu -malli käyttöön
- Buurtzork mallin mukainen paikallisen yhteisön hyödyntäminen ihmisten arkitilanteiden ratkaisussa (vrt. Naapuriapu)
- Dialogiset keskustelut kuntalaisten kanssa. Käyttöönotto systemaattisena toimintamallina.

15.4.2021

6. Koettu hyvinvointi

6.1 Hyvinvoinnin käsitteestä

Hyvinvointia tarkastellaan fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina. Henkinen hyvinvointi on yksi hyvinvoinnin ulottuvuus. Fyysinen hyvinvointi sisältää fyysisen terveydentilan, toimintakyvyn ja jaksamisen. Psyykkisellä hyvinvoinnilla tarkoitetaan psyykkistä toimintakykyä ja voimavaroja kohdata ja selvittää elämän vaikeuksista (resilienssi). Lasten ja nuorten kohdalla tämä tarkoittaa erityisesti kasvun etenemistä ja kykyä hyödyntää aikuisia sekä saman ikäisiä omassa kasvussaan. Sosiaalinen hyvinvointi sisältää ihmissuhteet, sosiaalisen kanssakäymisen ja sosiaalisten suhteiden ja yhteisöjen toimivuuden sekä ympäristön tarjoamat sosiaaliset resurssit ja sosiaalisen tuen. Sosiaaliseen hyvinvointiin sisältyy myös työyhteisöt ja niiden toimivuus. Henkinen hyvinvointi tarkoittaa henkisiin arvoihin, uskonnollisiin ja eettisiin vakaumuksiin sekä niihin liittyviä henkilökohtaisia valintoja, ratkaisuja ja merkityksiä yksilön hyvinvoinnille.

Hyvinvointikeskustelussa on nähty tärkeäksi erottaa subjektiivinen ja objektiivinen hyvinvointi. Subjektiivisella hyvinvoinnilla tarkoitetaan yksilön kokemaa hyvinvointia ja hyvinvointia hänen itsensä arvioimana hyvinvoinnin eri ulottuvuuksilla. Objektiivinen hyvinvointi tarkoittaa erilaisilla hyvinvointimittareilla mitattua hyvinvointia.

Määrällisiä yksilö- ja väestötason hyvinvoinnin seurantamittareita on käytetty pitkään. Asiakastyössä on havaittu, ettei määrällinen hyvinvointitieto ole ollut riittävä hyvinvointipalvelujen kehittämisessä ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvoinnin edistämiseksi ole edistytty toivotulla tavalla, vaikka väestön hyvinvoinnista ja sen muutoksista on ollut runsaasti tietoa. Yksilön kokemusta hyvinvoinnista pidetään tärkeänä asiakaslähtöisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hyvinvointia tarkastellaan eri näkökulmien avulla. Englanninkielisessä keskustelussa on käytetty käsitteitä Well-being, Wellness ja Welfare. Käsitteiden käyttö on selkiytynyt ja laajentanut hyvinvoinnin tarkastelua. Well-being -käsite viittaa selkeimmin yksilön ja ihmisryhmien hyvinvointiin ja siinä on mukana koetun hyvinvoinnin ulottuvuus. Wellness uudempana käsitteenä on alkanut tarkoittaa hyvinvointia korostavaa elämäntapaa ja tätä tukevia, lähinnä kaupallisia hyvinvointipalveluja, esimerkiksi kuntosaleja ja terveyskylpylöitä, jopa hyvinvointimatkailua. Welfare perinteisenä hyvinvointikäsitteenä sisältää hyvinvoinnin tarkastelun yhteisöllisen ulottuvuuden.

Käsitettä käytetään, kun viitataan esimerkiksi hyvinvointiyhteiskuntaan (Welfare Society) tai hyvinvointivaltioon (Welfare State) ja julkisen sektorin tuottamiin hyvinvointipalveluihin. Joissakin yhteyksissä on käytetty myös Welfare käsitettä tarkoittamaan hyvinvointia tukevia välineitä; esimerkiksi kuntoiluvälineitä, terveydentilaa seuraavaa teknologiaa, älyvaatteita ja hyvinvointiapplikaatiota.

15.4.2021

6.2 Hailuodon koetun hyvinvoinnin mittaamisen malli

Hailuodon kunnan koetun hyvinvoinnin mittaamisen malli perustuu professoreiden Edward Deci ja Richard Ryan kehittämään itseohjautuvuusteoriaan. Teorian mukaan ihmisellä on kolme psykologista perustarvetta: omaehtoisuus, kyvykkyys ja yhteisöllisyys toisin sanoen vapaus, virtaus ja vastuu. Autonomia eli omaehtoisuus tarkoittaa kokemusta siitä, että on vapaa päättämään itse tekemisistään. Kyvykkyys tarkoittaa kokemusta siitä, että osaa ja saa asioita aikaan. Kolmas sisäisen motivaation lähde yhteisöllisyys on ihmisen perustava tarve olla yhteydessä toisiin ihmisiin. Haluamme tulla kohdatuksi aidolla ja syvällisellä tavalla. Itseohjautuvuusteorian taustalla on näkemys ihmisestä aktiivisena, itseohjautuva ja itseään toteuttava inhimillisenä olentona. Tutkimusten mukaan nämä kolme tekijää selittävät suuren osan sekä päivittäin kokemastamme että pitkäaikaisesta hyvinvoinnistamme. Tutkija Frank Martela on tehnyt tutkimuksia Ryanin kanssa neljännessä perustarpeesta, joka on nimetty hyväntahtoisuudeksi (benevolence). Sen mukaan voimme hyvin, kun koemme pystyvämme tekemään hyviä asioita toisille ihmisille.

Hailuodon kunnan koetun hyvinvoinnin mittaamisen malli perustuu yllä esitettyyn teoriaan. Edellä kuvattujen perustarpeiden toteutuminen ihmisten arjessa saadaan selville kartoittamalla kokemusta heidän elämäntyytyväisyydestään, myönteisistä tunteistaan sekä merkityksellisyyden, autonomian ja kyvykkyuden kokemuksista. Kokonaiskuva kuntalaisten koetusta hyvinvoinnista edellyttää kattavaa otosta kunnan asukkaista.

Yhteisen arjen eläminen ja tiedolla johtaminen saadaan yhdistettyä vuorovaikutukseen, ihmislähtöiseen toiminta- ja palvelujen tuottamistapaan sekä eri tietoaineistoja tavoitteellisesti yhdistävään toimintatapaan.

Hailuodon kunta toteutti **Koetun hyvinvoinnin -kyselyn** ajalla 4.2-22.2.2021 sekä sähköisenä Netigate-kyselynä että Kuntatiedotteen mukana jokaiseen kotitalouteen jaettuna paperiversiona. Lisäksi vastauksia otettiin vastaan terveyskeskuksessa, kirjastossa ja Santosessa (lukittu postilaatikko).

15.4.2021

Kyselyn kysymykset, vastausten jakauma ja keskiarvot alla (asteikko 0-10):

Kyselyn tiedot	
1.	
Asuminen Hailuodossa	
Alle 7 vuotta	33,33%
Yli 7 vuotta	50,00%
2.	
Vastaajan ikä	
Alle 18 vuotta	0,00%
19-29 vuotta	2,33%
30-48 vuotta	30,23%
50-69 vuotta	58,14%
90-100 vuotta	0,00%
3.	
Nainen	62,79%
Mies	30,23%
En halua ilmoittaa	6,98%
4. Jokaisen kysymyksen alla on vastausjana. Merkitse kohta, joka parhaiten kuvaa kokemustasi kysyttävästä asiasta.	
1. Minulla on ihmissuhteita/vuorovaikutussuhteita, jotka tukevat arjessa jaksamistani ja selviytymistäni.	
min	0,00%
2	5,26%
3	5,26%
4	13,16%
5	7,89%
6	5,26%
7	5,26%
8	18,42%
9	15,79%
max	23,68%
Keskiarvo	7,13
Jokaisen kysymyksen alla on vastausjana. Merkitse kohta, joka parhaiten kuvaa kokemustasi kysyttävästä asiasta.	
2. Olen yhteydessä muihin ihmisiin itselleni riittävästi.	0,00%
2	5,26%
3	5,26%
4	7,89%
5	5,26%
6	2,63%
7	7,89%
8	10,53%
9	18,42%
max	36,84%
Keskiarvo	7,74

15.4.2021

3. Kunnan palvelut ovat hyvin saatavillani.	5,26%
2	5,26%
3	7,89%
4	10,53%
5	10,53%
6	10,53%
7	7,89%
8	10,53%
9	7,89%
max	23,68%
Keskiarvo	6,45
4. Teen niitä asioita, jotka koen mielekkääksi.	
min	0,00%
2	0,00%
3	0,00%
4	2,63%
5	2,63%
6	15,79%
7	13,16%
8	10,53%
9	21,05%
max	34,21%
Keskiarvo	8,26
5. Minulla on erilaisia taitoja ja osaan tehdä asioita	
min	0,00%
2	0,00%
3	0,00%
4	0,00%
5	0,00%
6	7,89%
7	7,89%
8	15,79%
9	10,53%
max	57,89%
Keskiarvo	9,03
6. Saan itse tehtyä omaa hyvinvointiani edistäviä asioita.	
min	0,00%
2	0,00%
3	0,00%
4	2,63%
5	5,26%
6	7,89%
7	5,26%
8	10,53%

15.4.2021

9	23,68%
max	44,74%
Keskiarvo	8,66
7. Tunnen oloni turvalliseksi.	
min	0,00%
2	2,63%
3	0,00%
4	2,63%
5	7,89%
6	5,26%
7	7,89%
8	10,53%
9	10,53%
max	52,63%
Keskiarvo	8,47
8. Koen, että minusta välitetään.	
min	2,63%
2	0,00%
3	0,00%
4	7,89%
5	5,26%
6	13,16%
7	7,89%
8	13,16%
9	13,16%
max	36,84%
Keskiarvo	7,87
9. Hyvinvoinnilleni on tärkeää kantaa yhteistä vastuuta ja edistää yhteisiä asioita.	
min	0,00%
2	2,63%
3	5,26%
4	5,26%
5	10,53%
6	7,89%
7	10,53%
8	13,16%
9	21,05%
max	23,68%
Keskiarvo	7,47
10. Minulla on mahdollisuus osana tavallista arkeani tehdä hyviä asioita/auttaa toisia ihmisiä.	
min	0,00%
2	0,00%
3	0,00%
4	7,89%

15.4.2021

5	7,89%
6	7,89%
7	13,16%
8	5,26%
9	28,95%
max	28,95%
Keskiarvo	8,03
11. Teen arjessasi toisille ihmisille hyviä asioita?	
min	0,00%
2	5,26%
3	5,26%
4	5,26%
5	7,89%
6	10,53%
7	10,53%
8	5,26%
9	21,05%
max	28,95%
Keskiarvo	7,45

Vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 43 kappaletta. Kyselyn vastaajista suurin osa oli ikäluokista 30-89 -vuotiaat ja yli puolet vastaajista on asunut Hailuodossa yli seitsemän vuotta. Vastaajista oli naisia 2/3.

Kyselyn vastausasteikolla (0-10) etsittiin vastaajan omaa kokemusta hyvinvoinnistaan. Yleisenä havaintona voidaan todeta, että kaikki vastaukset jakautuivat tasaisesti asteikolla 0-10. Vastauksissa korkean keskiarvon saivat:

- Minulla on erilaisia taitoja ja osaan tehdä asioita 9.03
- Saan itse tehtyä omaa hyvinvointiani edistäviä asioita 8.66
- Tunnen oloni turvalliseksi 8.47

Huolimatta turvallisuuden korkeasta keskiarvosta kysymysten Koen, että minusta välitetään ja Tunnen oloni turvalliseksi saivat myös matalia pisteitä. Turvallisuuden tunnetta on jatkossa helppo selvittää asiakasvuorovaikutuksessa ja palveluissa.

Myönteisenä huomiona voidaan todeta, että asiat joihin vastaaja voi itse suoraan vaikuttaa saivat korkeita pisteitä.

Vastauksissa matalan keskiarvon sai:

- Kunnan palvelut ovat hyvin saatavillani 6.45.

15.4.2021

Paperisia vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 13 kappaletta. Kyselyn vastaajista suurin osa oli ikäluokista 70-89 -vuotta ja asunut Hailuodossa yli seitsemän vuotta. Vastaaajissa oli naisia ja miehiä lähes yhtä paljon.

Yleisenä havaintona voidaan todeta, että myös tässä vastausryhmässä vastaukset jakautuivat tasaisesti asteikolla 0-10. Korkeimmat pistemäärät saivat:

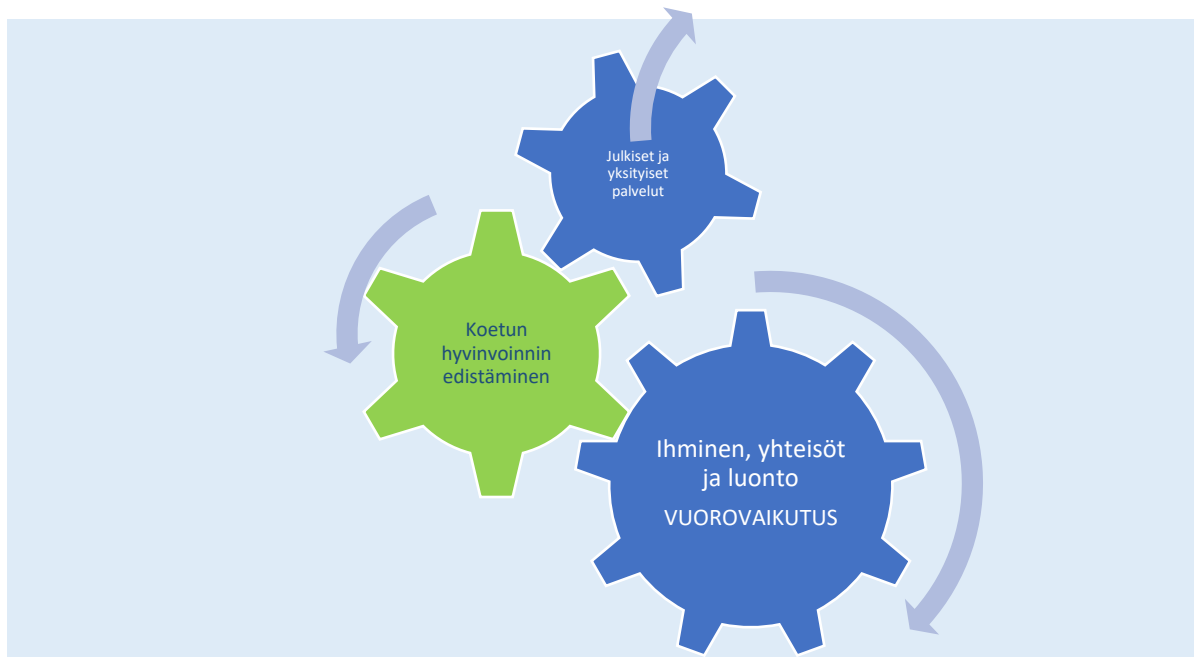
- Minulla on ihmissuhteita/vuorovaikutussuhteita, jotka tukevat arjessa jaksamistani ja selviytymistäni.
- Minulla on erilaisia taitoja ja osaan tehdä asioita.
- Tunnen oloni turvalliseksi.

Vastausten suurin hajonta ja matalin keskiarvo oli

- Kunnan palvelut ovat hyvin saatavillani 5,8 (sähköisen kyselyn keskiarvo: 6,45).

Vastausten määrän (56 kpl) vuoksi kyselyn tuloksista ei voida tehdä laajempia johtopäätöksiä kuntalaisten koetusta hyvinvoinnista. Kysely toteutettiin ensimmäisen kerran ja jatkossa toteuttaminen kytketään suoran kunnan palvelutoimintaan.

Hailuodon kunta osallistuu ajalla 24.5.-4.6.2021 myös Pop Sote-hankkeen Minun arkeni ja elämäni -hyvinvointikyselyyn.

15.4.2021

7. Palvelujen järjestämisperiaatteet

Palvelujen järjestäminen ja strategiset valinnat tarkoittaa käytännössä linjausta kunnan järjestämistä vastuulla olevista ja vapaaehtoisuuteen perustuvista sekä ostopalveluina hankittavista palveluista. Linjaukset huomioivat sote -uudistuksen vaikutukset.

Linjaus sisältää

- Lähipalveluna tuotettavat palvelut
- Etä- ja/tai diginä tuotettavat palvelut

Hyvinvointipalveluja on kunnan omana toimintana eri palvelualueilla. Niiden järjestämisen periaatteet on selkeytettävä.

Kunta tuottaa omana toimintanaan monenlaisia hyvinvointia edistäviä asioita, mm:

- liikuntatiimin toiminta. Vahvistetussa liikuntatiimissä nuoriso- ja vapaa-aikatoiminta etsii yhteistyökumppaneiksi seniorineuvolan ja terveydenhoitajan sekä päihde- ja mielenterveystyön ammattilaisen. Käynnistetty monipuoliset hyvinvointia edistävät ryhmätoiminnot.
- terveyskeskuksen ryhmämuotoinen toiminta
- kunnan hiihtolatuksen ylläpito
- pyörätie; pyöräily edistäminen.

Osa palvelusta on saatava lähipalveluna ja niitä voidaan täydentää erilaisin etä- ja/tai digipalveluin. Erityisen tärkeää on tunnistaa ne asukkaat, jotka haluavat käyttää etäpalveluita ja pystyvät hoitamaan asioitaan ja palvelutarpeitaan digitaalisesti. Kaikille tämä ei ole mahdollista eikä näin ollen tarkoituksenmukainen tapa palveluiden järjestämiseen.

Terveyspalveluissa ja sosiaalihuollon palveluiden piirissä jo oleville, ja vuoden 2021 aikana palveluiden piiriin hakeutuville ikäihmisille on tehty Rai Screen-arviointi. Arvioinnilla saadaan esiin asiakkaan kuntoutumispotentiaalia ja toisaalta pystytään karkeasti arvioimaan palveluluokitusta.

Palveluohjaukseen ei ole olemassa omaa resurssia tai henkilökuntaa. Palveluohjaus hoidetaan perustyön ohessa. Tavoitteeksi tulee asettaa Hailuodon malli, jonka mukaan keskitytään erityisesti etsimään ratkaisuja jo ennen palveluihin pääsemistä. Hyvinvointialueen Kaapo-mallia noudatetaan tausta-ajattelussa ja huolehditaan, että kotona asumisen tukeminen on joustavaa.

15.4.2021

8.Turvallisuus

Paikallisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on ennalta ehkäistä ja torjua onnettomuuksia ja tapaturmia, rikoksia, häiriöitä ja parantaa ihmisten turvallisuuden tunnetta. Hailuodon kunnan turvallisuussuunnittelu vastaa kunnan omiin turvallisuustyön tarpeisiin. Se perustuu valtakunnallisiin turvallisuuden linjauksiin. Hailuodon kunnan turvallisuussuunnitelma valmistuu vuoden 2021 aikana.

Turvallisuus koetaan eri tavalla eri elämän vaiheissa. Erityisesti arkielämän turvallisuuden tunne vaihtelee ikäryhmittäin. Iän karttuessa ja toimintakyvyn heikentyessä arjen turvallisuus nousee merkittävämpään rooliin. Ikäihmisten tapaturmien ehkäisy ja turvallinen asuminen luovat edellytyksiä mielekkääksi ja turvalliseksi koettuun elämään. Yhteinen haaste on vähentää koti- ja vapaa-ajan tapaturmien määrää, niistä johtuvia terveyden ja hyvinvoinnin menetyksiä sekä yhteiskunnalle aiheutuvia suuria kustannuksia.

Turvallisuus ulottuu lähes kaikille elämän osa-alueille. Lähiympäristön siisteys ja viihtyvyys vaikuttavat ihmisten turvallisuuteen ja turvallisuuden tunteeseen. Piha-alueiden ja kulkuväylien kunnossapito ja siisteys vähentävät tapaturmien riskiä. Haasteena on vähentää kaatumisten ja liukastumisten määrää ja niistä aiheutuvia vammoja ja kustannuksia. Asumisen turvallisuuden tavoitteena on varmistaa iäkkäiden turvallinen asuminen. Kotiympäristössä tulee kiinnittää huomiota esteettömän ja turvallisen asumisen vaatimuksiin. Samalla kun on huomioitava ikäihmisen toimintakyvyn heikkenemisen vaikutukset.

Kuntalaisten tietoisuuden ja osaamisen parantaminen turvallisuuteen vaikuttavista ja sitä parantavista tekijöistä on tärkeää turvallisuuden tunteen sekä turvallisasenteiden muovaamisessa. Kuntalaiset voivat osallistua oman ja kunnan yhteisen turvallisuuden parantamiseen esimerkiksi ilmoittamalla huomaamistaan epäkohdista, osallistumalla turvallisuussuunnitteluun sekä turvallisuuskävelyihin.

Syrjäytyminen on keskeinen tekijä turvallisuusongelmien taustalla ja se vaikuttaa yksilön, hänen lähipiirinsä ja laajemmin koko yhteiskunnan turvallisuuteen. Avointen julkisten tilojen turvallisuushaasteet ovat lisääntyneet. Häiriökäyttäytyminen tai päihteiden käyttö voi ilmetä häiriöinä ja uhkaavina tilanteina.

Viihtyisien ja toimivien avointen tilojen ja alueiden lisäksi turvallisuutta edistävät hyvin toteutetut peruspalvelut. Peruspalveluissa ilmenevät poikkeamat ja puutteet heijastuvat arjen turvallisuuteen. Oppilaitokset ovat lapsen ja nuoren turvallisuuden kannalta keskeisessä asemassa. Opetustoimen lainsäädännön mukaan oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön niin, että hän ei joudu väkivallan, kiusaamisen tai häirinnän kohteeksi. Liikkumisen turvallisuuden kannalta haaste on alkoholin ja muiden päihteiden vaikutuksen alaisten kuljettajien määrän vähentäminen, moponnettomuuksien ja mopojen virittelyn vähentäminen sekä mopoilun turvallisuuden parantaminen sekä ikääntyneiden pyöräilyn ja jalankulun turvallisuuden lisääminen. Olennaista on myös riittävä valaistus kävely- ja pyöräteillä sekä kaduilla.

15.4.2021

Hailuodon kunta ottaa syksyllä 2021 käyttöönsä Rikoksentorjuntaneuvoston asukkaille suunnatun turvallisuuskyselyn. Kyselyllä täydennetään poliisin ja palo- ja pelastusviranomaisten paikallista

turvallisuustyötä. Rikoksentorjuntaneuvoston kuntien käyttöön laatimalla turvallisuuskyselyllä kerätään asukkaiden näkemyksiä asuinalueensa ja kuntansa turvallisuudesta. Kyselytutkimuksen avulla selvitetään ihmisten kokemuksia ja näkemyksiä mm. rikoksista ja järjestyshäiriöistä, turvattomuudesta, rikosten uhriksi joutumisesta, varautumisesta sekä onnettomuuksista ja tapaturmista. Kyselyssä kerättyjen taustatekijöiden, kuten iän, sukupuolen ja asuinalueen avulla voidaan vertailla, miten näkemykset eroavat kunnan eri väestöryhmien ja asuinalueiden välillä.

Samalla laaditaan kunnan turvallisuussuunnitelma yhteistyössä poliisin ja palo- ja pelastusviranomaisten kanssa. Suunnitelma liitetään osaksi hyvinvointisuunnitelmaa 2021-2025.

15.4.2021

9. Köyhyyden torjunta

Köyhyyttä, syrjäytymistä ja huono-osaisuutta voidaan ennaltaehkäistä sosiaalisen osallisuuden vahvistamisella ja hyvinvoinnin tukemisella.

Suomessa köyhyydessä elävät ovat huono-osaisemmassa asemassa verrattuna keskimäärin muuhun väestöön. Tämä tarkoittaa, että elämisen perustarpeet pääosin täyttyvät, köyhyys asettaa elämälle merkittäviä rajoituksia. Suhteellisessa köyhyydessä elävät joutuvat taloudellisen tilanteensa vuoksi kamppailemaan, jotta voisivat elää muun väestön tavoin normaalia elämää ja pystyä osallistumaan yhteiskunnan taloudellisiin, sosiaalisiin ja kulttuurisiin toimintoihin.

Köyhyyden vaikutukset näkyvät laajasti yksilöiden ja perheiden elämässä. Yksi köyhyyden ongelmista on, että pitkittyessään se voi muodostua kierteeksi, jossa yksi ongelma johtaa toiseen. Tämän vuoksi köyhyyttä tarkasteltaessa ei aina ole selvää mitkä ovat köyhyyden syitä ja mitkä seurauksia.

Köyhyyttä voidaan mitata useilla eri tavoilla, joista yksi yleisimmistä on pienituloisuuden rajan alle jäävien henkilöiden määrä. Pienituloisiksi lasketaan henkilöt, joiden kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot kulutusyksikköä kohti ovat pienemmät kuin 60 prosenttia kaikkien kotitalouksien käytettävissä olevien rahatulojen mediaanitulosta. (Kangas & Ritakallio 2008). Pienituloisuus mittarina antaa vain yleisen kuvan köyhyydestä. Se ei kerro, kuinka kaukana rajan alapuolella köyhät ihmiset ovat. (EAPN-Fin & Eskelinen & Sironen 2017).

Köyhyys voi periytyä sukupolvelta toiselle. Ylisukupolvisuus näkyy esimerkiksi siinä, että lapsuudenkodin taloudelliset ongelmat ja aikuisiän köyhyys ovat toisiinsa yhteydessä. Tulotason periytymisen on todettu olevan kaikkein vahvinta ääripäissä; pienituloisuus ja suurituloisuus periytyvät kaikkein eniten. Köyhyyden periytyminen on voimistunut 2000-luvulla voimistuneen, johtuen todennäköisesti osin 1990-luvun lamasta. Ylisukupolvisuuden vuoksi lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin vaikuttamalla on mahdollista ennaltaehkäistä köyhyydestä johtuvia negatiivisia vaikutuksia.

Köyhyys on yhteydessä syrjäytymiseen ja toimii rajoittavana tekijänä yksilöiden osallistumiselle, jonka katsotaan kuuluvan nyky-yhteiskunnan jäsenille. Köyhyys voi toimia vallitsevasta elämäntavasta ulossulkevana mekanismina, esimerkiksi rajoittamalla mahdollisuuksia ja valinnanvapautta esimerkiksi harrastusten tai koulutuksen suhteen. Ulkopuolelle jääminen aiheuttaa usein erilaisuuden ja eriarvoisuuden tunnetta, sosiaalisten suhteiden puutetta tai jopa eristäytymistä.

Hailuodon kunta ennaltaehkäisee toiminnassaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden, työikäisen sekä ikääntyvän väestön köyhyyttä, syrjäytymistä ja huono-osaisuutta kuntastrategiaa toteuttavalla sosiaalisen osallisuuden vahvistamisella ja hyvinvoinnin tukemisella. Käytännössä tämä tarkoittaa hyvin saavutettavia, ennakoivia ja oikea-aikaisia palveluja sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden tavoitteellista edistämistä osana kunnan perustoimintaa, kumppanuuksia ja verkostoja. Hailuodon ev.-lut seurakunta toteuttaa ruoka-apua apua tarvitseville.

15.4.2021

10. Suunnitelman laadinta, hyväksyminen ja arviointi

Suunnitelman laatijat ja hyväksyminen

Hailuodon kunnan hyvinvointiryhmä, Loisto -ryhmä

Pia Piispanen, perusturvajohtaja, (pj.)
Aki Heiskanen, kunnanjohtaja
Maarit Alikoski, kunnansihteeri
Marika Säynäjäkangas, terveydenhoitaja 30.1.2017-4.8.2019
Satu Stenroos, terveydenhoitaja 21.8.-27.10.2019
Marika Rontti, terveydenhoitaja 24.2.2020 alkaen
Marjo Kemppainen, sairaanhoitaja
Rauni Koppelo, vastaava sairaanhoitaja
Tanja Roininen, perhetyöntekijä 1.11.2018-29.2.2020
Ulla Sauvola, perhetyöntekijä 3.2.2020 alkaen
Arja Björnholm, sosiaalityöntekijä 21.6.2020 saakka
Rakel Poijula, sosiaalityöntekijä
Sirpa Tervahauta, sosiaalityöntekijä 7.1.2021 alkaen
Kaija Sipilä, sivistysjohtaja
Eija Salonpää, päiväkodinjohtaja
Juho Longi, erityisopettaja
Petri Partala, vapaa-aikasihteeri
Salla Savolainen, koulukuraattori
Timo Latomaa, psykologi
Markku Maikkola, tekninen johtaja
Hanna Similä, projektisuunnittelija

Työryhmän esityksen pohjalta hyvinvointisuunnitelman ovat valmistelleet perusturvajohtaja Pia Piispanen ja kunnansihteeri Maarit Alikoski.

Suunnitelman toteuman arviointi

Hyvinvointisuunnitelman toteuma arvioidaan osana talouden ja toiminnan hallintosäännön mukaista raportointia kunnanhallitukselle ja -valtuustolle. Laaja hyvinvointikertomus esitetään valtuustokausittain.

15.4.2021

Elinehto

Kaikkea saa tehdä.

Kaikkea pitää tehdä.

Kaikkia ovia täytyy tempoa.

kaikkia kuita kurkotella.

On vain yksi ehto,

Elinehto:

Värisevää sielua

ei saa tallata.

Tommy Tabermann

